

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

Василь ФУТАЛА

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКО-БІЛОРУСЬКЕ СУСІДСТВО: XX СТОЛІТТЯ”

19–20 вересня 2008 р. у Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. І.Франка відбулася Міжнародна наукова конференція “Українсько-польсько-білоруське сусідство: XX століття”. Її організував історичний факультет названого університету спільно з Центром дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України та кафедрою новітньої історії України Львівського національного університету ім. І.Франка. У відкритті конференції взяли участь ректор Дрогобицького педуніверситету проф. *Валерій Скотний*, декан історичного факультету цього ж ВНЗ проф. *Леонід Тимошенко* та заступник міського голови Дрогобича *Богдан Пристай*. Після офіційних привітань перейшли до наукових доповідей.

На пленарному засіданні першим виступив заступник директора Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України, д-р іст. наук, проф. *Леонід Зашкільняк*. У доповіді “Українсько-польські стосунки у XX ст.: історіографічні аспекти” він розглянув історію вивчення взаємин українців і поляків з позицій сучасної “культурно-антропологічної історії”. Учений дійшов таких висновків: ще не вичерпала себе тематика політичних стосунків; бажано б повернутися до вивчення на якісно новому історіографічному рівні соціальних і економічних питань, що відображали взаємини двох народів у різні періоди; нова площина студій – дослідження стійких стереотипів свідомості, які донині поширені серед українців і поляків у поглядах на спільне минуле. Загалом, резюмував історіограф, образ українсько-польських взаємин повинен вирізнятися більшою увагою до їх людських вимірів.

Про відносини Білорусі з країнами-сусідами після проголошення державності у березні 1918 р. розповів д-р іст. наук, проф. Білоруського державного університету *Володимир Ладисев*. Він показав, що найбільш тісні зв’язки встановилися з Україною. Новоутворена білоруська держава отримала від неї реальну економічну, фінансову і політичну підтримку.

Проф. *Марек Вагнер* із Підляської академії в Седльцях розкрив внесок польського історика Януша Волінського (1894–1970) у вивчення історії української козаччини другої половини XVII ст. Доповідач наголосив, що Волінський дослідив і описав складне “українське питання” на тлі широкої панорами тогочасної міжнародної ситуації, був прихильником концепції “спільного ворога”, яким була тоді Росія як для Гетьманщини, так і для Кримського ханату й Речі Посполитої.

Доповідь зав. кафедри нової та новітньої історії України Дрогобицького педуніверситету, канд. іст. наук, доц. *Василя Футали* було присвячено аналізу основних набутків польських істориків у дослідженні діяльності українських легальних політичних партій у II Речі Посполитій. На його думку, порівняно добре вивчена історія центристських УНДО та ВУО і надто побіжно – лівих і консервативних партій.

У доповіді “Українсько-польська прикордонна і регіональна співпраця на сучасному етапі” зав. кафедри новітньої історії України ЛНУ ім. І.Франка, д-ра іст. наук, проф. *Костянтина Кондратюка* висвітлено українсько-польські взаємини за останні 17 років в економічній та гуманітарній сферах, причому наголос зроблено на культурно-освітнє та наукове співробітництво. Важливим наслідком поживлення контактів у прикордонних регіонах України і Польщі, на думку вченого, є поступове зникнення упередженості та взаємної недовіри між громадянами обох держав.

У подальшому учасники конференції взяли участь у роботі чотирьох секцій. На першій розглядалися питання міжнаціональних відносин. Так, тему стратегічного партнерства Польщі та України на сучасному етапі й відображення її у підручниках з історії представив д-р габіліт., проф. *Анджей Стемпнік* (Люблін, Польща). Українсько-польські стосунки в органах місцевого самоврядування Галичини у 1919–1939 рр. розкрив канд. іст. наук, доц. *Микола Іваник* (Львів). Особливості суспільно-культурного і просвітницького життя польської спільноти на західнобілоруських землях у 20–30-ті рр. XX ст. оприлюднив канд. іст. наук, доц. *Олександр Вабіщевич* (Брест, Білорусь). Жваве обговорення викликав виступ докт. габіліт., проф. *Войцеха Влодаркевіча* (Седльце, Польща) на тему: “Ставлення поляків, українців і євреїв – мешканців Східної Малопольщі щодо агресії Німеччини і СРСР у 1939 р.”. Науковою новизною були позначені виступи кандидатів іст. наук, доцентів *Тетяни Гонтар* (Тернопіль), *Тараса Вінцовського* (Одеса), аспіранта *Олега Бориняка* (Івано-Франківськ) та ін.

Друга секція зосередила увагу на питаннях суспільно-політичних процесів, що відбувалися на землях трьох сусідніх народів у XX ст. Цікавим був виступ директора Центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України, д-ра іст. наук, проф. *Миколи Литвина*, в якому вчений проаналізував зовнішньополітичну діяльність уряду ЗУНР у контексті українсько-польського військово-політичного протистояння. Канд. іст. наук, проф. *Микола Кучерена* (Луцьк) запропонував власну класифікацію українських політичних партій Волині міжвоєнної доби XX ст. Еволюцію політики Української парламентської репрезентації щодо уряду і польської держави у 1930–1935 рр. висвітлив д-р історії *Мірослав Шуміло* (Люблін, Польща).

Різним аспектам національно-визвольного руху на західноукраїнських землях у 20–50-х рр. XX ст. були присвячені виступи канд. іст. наук, доц. *Ігоря Гаврилів* (Львів), директора Центру досліджень визвольного руху *Руслана Забілого* (Львів), співробітника цієї ж науково-дослідної установи *Ігоря Дерев’яного*, дрогобицьких істориків кандидатів іст. наук, доцентів *Михайла Савчина* і *Михайла Сеньківа*, аспіранта *Василя Ільницького*. Заслужують на увагу повідомлення й інших викладачів Дрогобицького педуніверситету – кандидатів іст. наук, доцентів *Тараса Батюка*, *Оксани Медвідь*, *Івонни Лучаківської*, канд. пед. наук, викл. *Миколи Галіва*,

ст. викладачів *Ірини Лозинської* та *Ярослава Комарницького*, викладачів *Ігоря Павліва* та *Катерини Шевців*.

Робота третьої секції була присвячена питанням науково-культурних взаємин та церковно-релігійного життя. Зав. кафедри історії слов'янських країн ЛНУ ім. І.Франка, д-р іст. наук, проф. *Михайло Криль* охарактеризував українсько-білоруські наукові та культурні зв'язки на поч. XX ст. Інтерпретацію українського національного відродження польськими дослідниками кінця XIX – початку XX ст. представила канд. іст. наук, мол. наук. співроб. *Оксана Руда* (Львів). Українсько-польські церковні взаємини наприкінці XIX – на початку XX ст. у баченні представників Чину св. Василя Великого стали предметом уваги канд. іст. наук, ст. викл. *Ігоря Дрогобицького* (Івано-Франківськ). Польську тематику у критико-бібліографічних студіях Мирона Кордуби висвітлив канд. іст. наук, мол. наук. співроб. *Олег Піх* (Львів). У світлі нових документів постало культурно-освітнє життя Дрогобича першого повоєнного десятиліття у виступі канд. іст. наук, доц. *Руслани Понн* (Дрогобич).

Актуальні наукові проблеми порушили також молоді науковці з Тернополя, Луцька, Івано-Франківська: аспіранти *Наталія Заставецька*, *Софія Степанюк*, *Ростислав Лецишин*, *Оксана Кавулич* та ін.

В окремий блок були винесені питання, пов'язані з господарством та побутом українців і сусідніх народів. Цю тематику активно розробляє колектив кафедри етнології Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаніка під керівництвом проф. *Миколи Кугутяка*. Його вихованці канд. іст. наук, наук. співроб. *Оксана Баран*, аспіранти *Ірина Дмитрук*, *Михайло Мельникович*, *Микола* та *Наталія Лицури*, *Світлана Боян* та ін. висвітлили низку ще недостатньо вивчених проблем, як от: побут галицької сільської та міської інтелігенції кінця XIX – 30-х рр. XX ст., матеріальна культура, родинні традиції та духовний розвиток гуцулів і бойків тощо.

На підсумковому пленарному засіданні 20 вересня було підбито підсумки конференції, заслухано звіти голів секцій. Потім учасники наукового заходу відвідали музей історії вчительства Дрогобиччини у с. Лішня та музей і садибу Івана Франка у с. Нагуевичі.